



NORGES HØYESTERETT

Den 26. juni 2017 avsa Høyesterett dom i

HR-2017-1245-A, (sak nr. 2017/645), straffesak, anke over dom,

A (advokat Anders Brosveet)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Erik Førde)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Ringnes**: Saken gjelder spørsmålet om oversendelse av fotografi med seksuelt krenkende innhold til andre enn fornærmede rammes av straffeloven 1902 § 201 første ledd bokstav b.
- (2) Ved forelegg av politimesteren i Nordre Buskerud 30. mars 2015, som trådte i stedet for tiltalebeslutning etter straffeprosessloven § 268, ble A, født 00.00.1998, satt under tiltale for overtredelse av straffeloven 1902 § 201 første ledd bokstav b. For det bildet som førte til domfellelse i lagmannsretten, var grunnlaget:

"Onsdag 31. desember 2014, i X i Y, tok han flere bilder av B, født 00.00.1998, når hun var svært påvirket av alkohol og sendte bildene til blant annet C, D og E. Bildene viser blant annet:

- Bs rompe og deler av hennes kjønnsorgan mens noen holder hennes skjørt oppe

- ...

- ... "

- (3) A ble frifunnet i tingretten. Påtalemyndigheten anket til Borgarting lagmannsrett, som 24. februar 2017 avsa dom med slik domsslutning:

"1. A, født 00.00.98, dømmes for overtredelse av straffeloven (1902) § 201 første ledd bokstav b til å betale en bot på 3 500 – tretusenfemhundre – kroner, subsidiært fengsel i 6 – seks – dager.

2. A, født 00.00.98, dømmes til å tåle inndragning til fordel for staten jf. straffeloven (1902) § 35 av 1 – en – stk. Iphone6.

3. **A, født 00.00.98, dømmes til å betale 5 000 – femtusen – kroner i oppreisningserstatning til B, født 00.00.98, innen 2 – to – uker etter forkynnelsen av dommen.**

4. **Sakskostnader idømmes ikke."**

- (4) Grunnlaget for domfellelsen var at A hadde sendt fotografiet angitt i første strekpunkt i forelegget til vennene C og D. A ble frifunnet for å ha tatt bildene og for tiltalen knyttet til de øvrige fotografiene.
- (5) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen.
- (6) *Jeg er kommet til at anken fører frem, og at lagmannsrettens dom med ankeforhandling må oppheves.*
- (7) Saken gjelder domfellelse etter straffeloven 1902 § 201 første ledd bokstav b, som rammer den som "i ord eller handling utviser seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd ... i nærvær av eller overfor noen som ikke har samtykket til det". Bestemmelsen viderefører, i mer tidsmessig språk, den tidligere bestemmelsen i § 212 første ledd om "utuktig atferd", jf. Ot.prp. nr. 28 (1999–2000) side 116 og Rt-2010-466 avsnitt 11. I straffeloven 2005 er bestemmelsen videreført med samme innhold i § 298, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) side 442.
- (8) Fotograferingen av B skjedde på en fest nyttårsaften 2014. Både A og fornærmede var da 16 år gamle. Dagen etter sendte A bildene fra telefonen sin via meldingstjenesten Messenger til to andre gutter. B hadde ikke gitt samtykke til at bildet ble formidlet til andre. Det ble senere spredt i ungdomsmiljøet.
- (9) Fotografiet som saken gjelder, er beskrevet slik i lagmannsrettens dom:
- "En samlet lagmannsrett viser til at bildet er adskillig seksualisert. Det er tatt på kloss hold, viser Bs rumpe, kjønnsorgan, og de to guttene på bildet rekker tungene sine ut. Den ene holder en hånd på den ene rumpeballen hennes. Fingerbevegelsene til de to guttene understreker det useriøse ved episoden, og kan også forstås som seksuelt krenkende."**
- (10) Forsvareren har gjort gjeldende at oversendelsen av bildet først og fremst hadde karakter av mobbing, og at det ikke kan anses som "seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd". Jeg er ikke enig i dette. Loven stiller ikke krav om seksuell motivering hos gjerningsmannen, men atferden må ha en seksuell tilknytning, jf. Rt-2010-466 avsnitt 11. Som lagmannsretten har påpekt, er fotografiet "adskillig seksualisert", og det kan etter min oppfatning ikke være tvil om at oversendelsen da hadde en form for seksuell tilknytning, slik at dette vilkåret i bestemmelsen er oppfylt.
- (11) Lovtolkningsspørsmålet i saken relaterer seg i første rekke til lovens begrep "overfor", og spørsmålet er om oversendelsen av bildet har skjedd *overfor* fornærmede, når hun ikke var direkte eller indirekte adressat for meldingen.
- (12) Lagmannsretten la til grunn at dette vilkåret er oppfylt hvis "det på en eller annen måte har skjedd en krenkelse som rammer den som ikke har samtykket til den aktuelle adferden".

- (13) Etter § 201 første ledd bokstav b kan krenkelsen være utført under to alternative omstendigheter. Eksempler på handlinger som ofte skjer "i nærvær av" fornærmede, er blotting og slibrig tilsnakkelse.
- (14) Alternativet "overfor" kom inn i dagjeldende § 212 ved en lovendring i 1927, og formålet var blant annet å ramme utuktige henvendelser i brev, jf. Kjerschow, "Almindelig borgerlig straffelov", 1930, side 536. Krenkelser som skjer over telefon eller ved e-post og annen elektronisk kommunikasjon, omfattes også av dette alternativet, jf. § 201 andre ledd, hvor dette er presisert. Et fellestrekk er at overgriperen ved ord eller handling henvender seg til fornærmede. Slik sett skiller dette seg fra situasjonen i vår sak, hvor sendingen av fotografiet ikke var rettet til fornærmede, men til tredjepersoner.
- (15) Rt-1995-1983 gjaldt seksuelt motivert kikkning. Ved hjelp av et speil kombinert med hull i veggene kunne domfelte se inn på badet i en hybelleilighet. Førstvoterende uttalte at det i ordet "overfor" ikke kan legges inn et vilkår om at fornærmede på handlingstiden må være klar over hva som foregår. Han begrunnet dette også i reelle hensyn, og at det var "tale om en kikkning som var planlagt og knyttet til et baderom." Ved kikkningen ble således fornærmede observert av domfelte, og det var også tale om en atferd som var direkte vendt mot den fornærmede. Saken har ikke særlig overføringsverdi til vår sak.
- (16) Ved lovtolkningen må det tas utgangspunkt i ordets naturlige språklige innhold. Synonymer til "overfor" er i Kunnskapsforlagets blå fremmed- og synonymordbok, 2013 angitt å være "andsynes, ansikt til ansikt med, foran, vendt mot, vis-à-vis". Nynorskordboka, som redigeres av Språkrådet, har tilsvarende synonymer.
- (17) Når fornærmede i vår sak hverken direkte eller indirekte var adressat for oversendelsen av bildet, er man etter min vurdering utenfor det som etter en naturlig språklig forståelse kan legges i ordet "overfor". Riktignok *rammes* fornærmede når bildet sendes til andre, og i denne mening kan man si at krenkelsen er rettet mot henne. Men ordet "overfor" forutsetter – slik jeg forstår det – en mer direkte tilknytning mellom atferdshandlingen og den som rammes av den, noe eksemplene jeg tidligere har nevnt også illustrerer.
- (18) Jeg kan heller ikke se at en slik vidtgående forståelse har støtte i forarbeidene. I denne forbindelse peker jeg på – uten at det er avgjørende for min vurdering – at det i Ot.prp. nr. 18 (2006–2007) side 30 er forutsatt at en handling ikke anses foretatt "overfor noen", dersom krenkelsen gjøres tilgjengelig på generell basis, for eksempel på en internettside.
- (19) Jeg er på denne bakgrunn kommet til at lagmannsrettens lovtolkning ikke har dekning i lovens ordlyd.
- (20) Spredning av bilder og filmer med krenkende innhold på Internett og i sosiale media synes å være et betydelig problem, ikke minst i ungdomsmiljøer. Det er en stor integritetskrenkelse at bilder av denne karakter blir spredt, jf. Rt-2016-2263-A avsnitt 16, og skadevirkningene for de som rammes kan være betydelige. Tunge allmennpreventive hensyn tilsier derfor at slike handlinger straffes. Aktor har opplyst at vanlig påtalepraksis ved denne type overtredelser, er å ta ut tiltale etter straffeloven 1902 § 390 a eller nå den tilsvarende bestemmelse i straffeloven 2005 § 266. Når et bilde gjelder en person under 18 år, tas det vanligvis også ut tiltale etter § 204 a, jf. § 311 i straffeloven 2005.

- (21) Aktor har subsidiært gjort gjeldende at A dømmes for overtredelse av § 390 a, jf. straffeprosessloven § 38, dersom Høyesterett kommer til at § 201 første ledd bokstav b ikke kan anvendes.
- (22) As handling rammes av det objektive gjerningsinnholdet i § 390 a. Det fremgår av lagmannsrettens begrunnelse for straffutmålingen at det var "påregnelig" for A at bildet ble spredt i ungdomsmiljøet. Etter min vurdering gir dette ikke tilstrekkelig grunnlag for å kunne bygge på at hans forsett omfattet at B skulle oppfatte krenkelsen.
- (23) Jeg er etter dette kommet til at lagmannsrettens dom med ankeforhandling må oppheves som følge av feil lovanvendelse.
- (24) Jeg stemmer for denne

D O M :

Lagmannsrettens dom med ankeforhandling oppheves.

- (25) Dommer **Berglund:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (26) Dommer **Falch:** Likeså.
- (27) Dommer **Kallerud:** Likeså.
- (28) Dommar **Utgård:** Det same.
- (29) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Lagmannsrettens dom med ankeforhandling oppheves.

Riktig utskrift bekreftes: